

Praha 10.10.2005

51

Vrozené vady u narozených v roce 2003
Congenital malformations in births in year 2003

Souhrn

V České republice se v roce 2003 narodilo 3 817 dětí s vrozenou vadou, což představuje 407,43 narozených s vrozenou vadou na 10 000 narozených. Vrozené vady se častěji vyskytují u chlapců než u dívek a u dětí matek ve vyšších věkových skupinách. Nejčastějšími vrozenými vadami byly vrozené vady srdeční, u chlapců pak vady pohlavních orgánů. V ÚZIS ČR došlo k některým změnám ve zpracování a hodnocení dlouhodobého trendu je obtížné.

Summary

There are 3 817 children born with congenital malformation in the Czech Republic in 2003, which represents 407,43 births with CM per 10 000 births. Congenital malformations occur more frequently in boys than in girls and in children of mothers in older age groups. Most frequent CM were heart diseases, and in boys malformations of genital organs. Some changes in data processing took place in IHIS CR and evaluation of the long-term trend is difficult.

V roce 2003 se v České republice živě narodilo 93 685 dětí a u 3 817 z nich byla do jejich prvních narozenin diagnostikována vrozená vada (VV). Na deset tisíc živě narozených tak připadlo 407,43 narozených s vrozenou vadou, tedy téměř každé 25. dítě. Mezi zjištěnými vrozenými vadami byly jak vady velice závažné tak i vady, které při dobré lékařské péči nemusí mít na kvalitu života téměř žádný či jen minimální vliv. Některé děti (necelá čtvrtina dětí s VV) se narodily i s více vadami najednou. Celkem bylo u těchto 3 817 dětí zjištěno 5 432 vrozených vad.

Registrace vrozených vad má v ČR dlouholetou tradici a od roku 1965 vycházela v řadě „Zdravotnická statistika“ vydávané Ústavem zdravotnických informací a statistiky České republiky (ÚZIS ČR) publikace „Vrozené vady“. Jednalo se o data o vrozených vadách, které byly v daném roce diagnostikovány a nahlášeny u živě narozených dětí mladších než jeden rok (respektive u mrtvě narozených a plodů). V loňském roce došlo v ÚZIS ČR ke změně ve zpracování a publikování informací o VV. Nyní jsou publikována data o vadách zjištěných do jednoho roku u všech dětí narozených v daném kalendářním roce. Proto dochází ke zveřejnění údajů s ročním zpožděním, aby bylo možné zahrnout všechny děti, i ty narozené koncem roku, u kterých se vrozená vada zjistí až těsně před prvními narozeninami.

Kromě toho se v průběhu evidence měnil samotný předmět sledování. Do roku 1975 se sledovalo pouze vybraných 36 vrozených vad, poté se výběr rozšířil na 60 vad a od roku 1994 se sledují všechny vrozené vady (zařazené do XVII. kapitoly Mezinárodní klasifikace nemocí) u dětí do 15ti let i u mrtvě narozených. V roce 1996 se začaly evidovat také vady

zjištěné pomocí prenatalní diagnostiky u plodů a od roku 1997 také vady uvedené mimo XVII. kapitulu Mezinárodní klasifikace nemocí. Zdrojem informací se od roku 2000 stalo vedle hlášení „Vrozená vada plodu nebo dítěte“ také hlášení „Zpráva o novorozenci“, které bylo doplněno o kolonku Vrozená vada. Vlivem těchto změn je poměrně obtížné posoudit dlouhodobý vývoj incidence vrozených vad (viz graf: Vývoj počtu živě narozených s vrozenou vadou). Zdánlivý nárůst může být způsoben pouze rozšířením sledování, lepší evidencí a diagnostikou.

Výraznou charakteristikou incidence VV je pohlaví dítěte a věk matky. Více se s vrozenými vadami rodí chlapci než dívky, a toto pravidlo se potvrdilo ve všech sledovaných letech. Na deset tisíc živě narozených chlapců v roce 2003 připadlo 455 chlapců s vrozenou vadou a na deset tisíc živě narozených dívek 357 dívek s vrozenou vadou. Zároveň také platí, že čím je matka starší, tím vyšší je riziko vrozené vady u dítěte. Stejně tak jsou ovšem rizikovou skupinou velmi mladé matky do 19ti let. Nejméně dětí s VV na 10 000 živě narozených se narodilo matkám ve věku 25 až 29 let (viz graf Živě narození s vrozenou vadou podle věku matky). Skupina s druhou nejnižší incidencí vrozených vad byly v roce 2003 ženy staré 40 - 44 let. To je ale způsobeno malým počtem rodiček v tomto věku a v dlouhodobém pohledu by tyto ženy byly pravděpodobně druhou nejrizikovější skupinou (po ženách nad 45 let).

Vrozené vady se také vyskytovaly více u dětí narozených z vícečetných těhotenství a u dětí narozených s nižší porodní hmotností. To je ovšem zcela logické, protože vrozená vada plodu je často důvodem předčasného porodu (a tedy nižší porodní hmotnosti) a děti z vícečetných těhotenství také mívají zpravidla nižší porodní hmotnost.

Nejčastějšími vrozenými vadami u živě narozených dětí byly vrozené vady srdeční Q20 - Q26. Nějakou srdeční vadou bylo postiženo 978 chlapců a 1048 dívek. U chlapců byly dále poměrně časté vady pohlavních orgánů (Hypospadiie Q54 a Nesestouplé varle Q53). U dívek zase převládaly Vrozené deformity kyčle (Q65) a Vrozené deformity nohou (Q64), které se u chlapců vyskytovaly v mnohem menší míře. Další častou vadou byly Vrozené obstrukční defekty ledvinové pánečky a Vrozené vady močovodu, Syndaktilie (Q70) a Polydaktilie (Q69). S Downovým syndromem (Q90) se v roce 2003 narodilo 29 chlapců a 32 dívek.

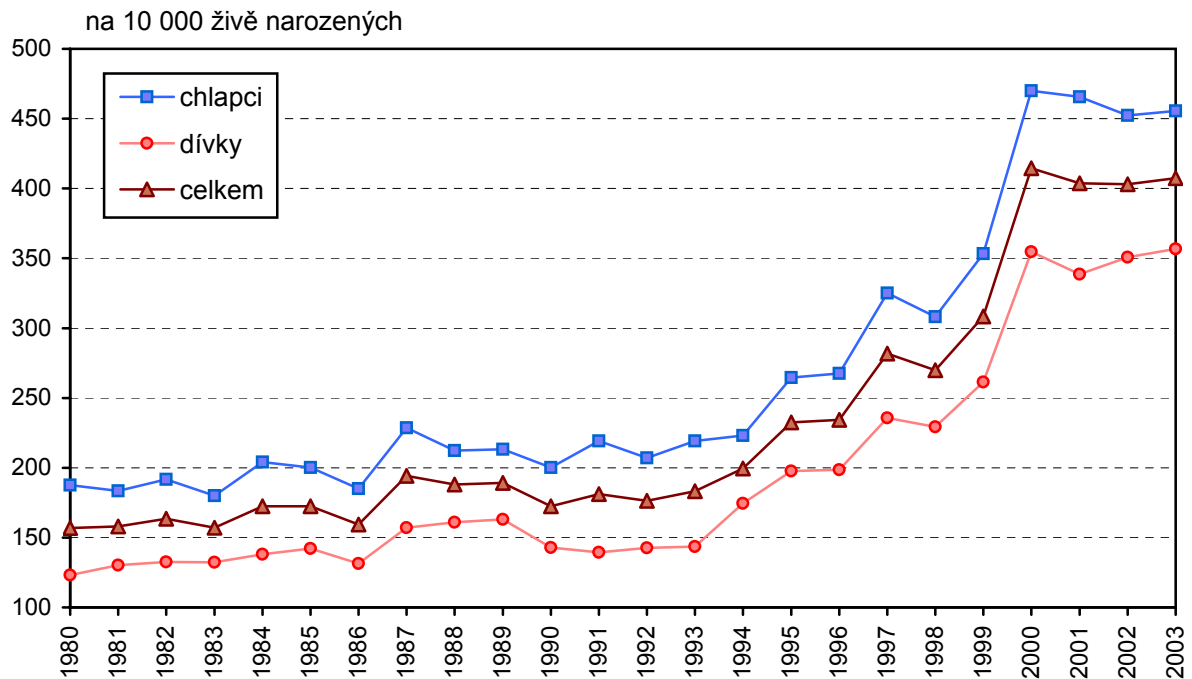
V letech 2003 a 2004 bylo také nově diagnostikováno a dohlášeno 126 vrozených vad zjištěných u 104 dětí, které se narodily dříve (mezi roky 1988 a 2002). U těchto dětí se z velké většiny také jednalo o vrozené vady srdeční.

Díky metodám prenatalní diagnostiky se v roce 2003 podařilo odhalit vrozené vady plodu u 458 těhotných. Téměř tři čtvrtiny těchto těhotenství s často velice závažným poškozením plodu byly na žádost ženy ukončeny interrupcí.

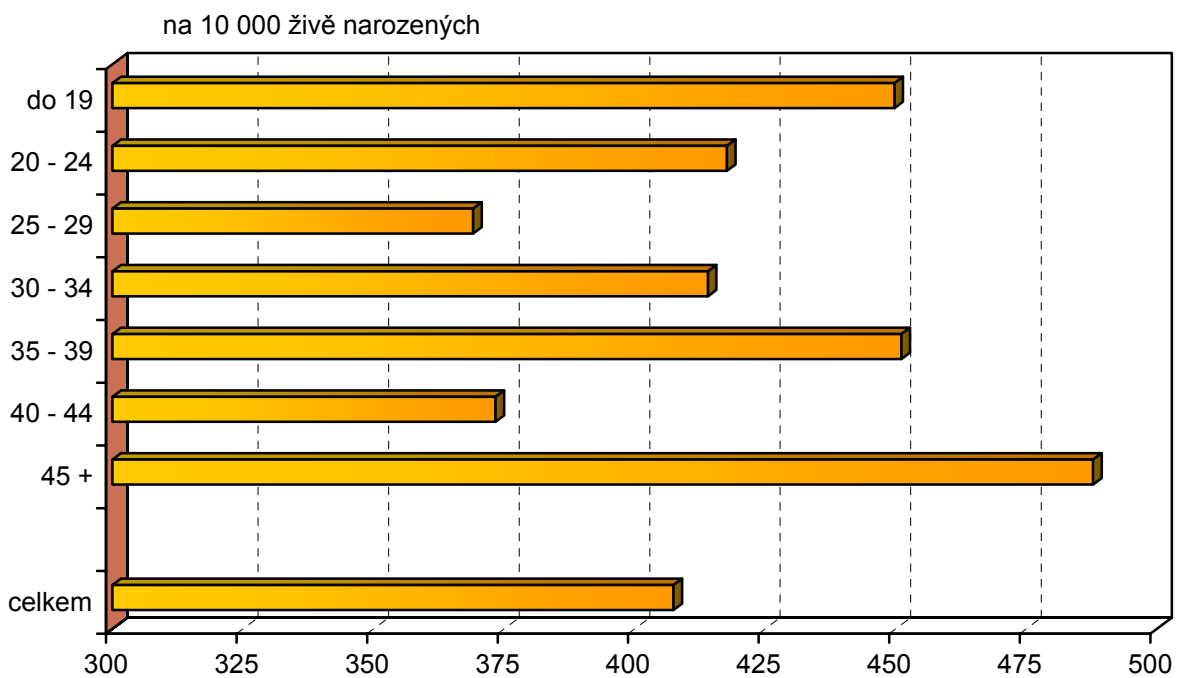
Zhodnocení pozice České republiky v incidenci vrozených vad na mezinárodním poli je složitá záležitost. Velice totiž záleží na kvalitě sledování, na tom, zda jsou hlášení povinná, zda zahrnují celou zemi nebo jen určité oblasti nebo nemocnice a v neposlední řadě na kvalitě diagnostiky a také zdravotnické statistiky v té které zemi. (Tomuto tématu byla věnována aktuální informace č. 64 z roku 2003: Sledování vrozených vad ve světě.) Česká republika patří mezi země se spíše vyšším počtem narozených s vrozenou vadou na 10 000 narozených, stejně jako Dánsko, Norsko, Island, Rumunsko a Srbsko.

Vypracovala: Mgr. Helena Chodounská

Vývoj počtu živě narozených s vrozenou vadou podle pohlaví

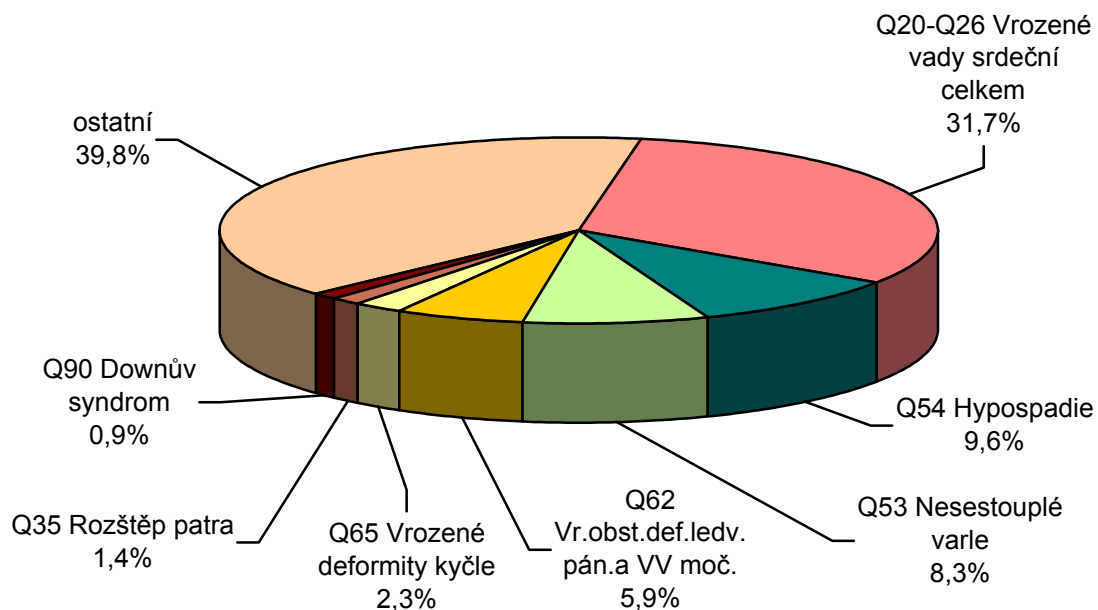

Živě narození s vrozenou vadou podle věku matky

Struktura vrožených vad u živě narozených

Chlapci

Struktura vrožených vad u živě narozených

Dívky

